

**ВОЛОДИМИР КОХАН – ВІЙСЬКОВИК, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ,
ПОЛІТИК (1920 – 1930-ті рр.)**

Проаналізовано основні напрями військової та громадсько-політичної діяльності Володимира Кохана в 1920–1930-х роках крізь призму суспільно-політичних процесів у регіоні. Акцентовано увагу на особливостях формування його світогляду, зокрема показано, що підґрунтя виразної національно-патріотичної свідомості Володимира Кохана заклали родинні цінності, а також просвітні, громадські установи Галичини, які вели активну освідлювальну роботу серед українського населення регіону. Розглянуто внесок політика в діяльність Української військової організації (УВО), виокремлено коло його однодумців, серед яких – майбутні лідери національно-державницьких партій Галичини, національно-культурних організацій краю. Відзначено, що, перебуваючи в УВО в період національно-визвольних змагань, польсько-української війни 1918–1919 рр., він доклав чимало зусиль для захисту національно-культурних, соціально-політичних прав українців Галичини. З'ясовано, що в середині 1920-х років, будучи членом Української партії національної роботи (УПНР), він виступив одним з активних прихильників утворення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО). Схарактеризовано організаційно-політичну працю відомого політика, на конкретних прикладах проілюстровано боротьбу одного з лідерів української націонал-демократії за піднесення національної свідомості українців Галичини. Крізь призму політичної біографії В. Кохана показано складне переплетення політичних, соціальних і національних аспектів українського суспільно-політичного руху в досліджуваний період. У загальних рисах схарактеризовано парламентську працю В. Кохана у вищому законодавчому органі Польщі. Доведено, що починаючи із 1928 р., партійна діяльність для одного з лідерів націонал-демократів відійшла на другий план, поступаючись парламентській роботі. Акцентовано вагу на організаційних здобутках у Фронті національної єдності (ФНЄ).

Ключові слова: Володимир Кохан, громадсько-політична діяльність, Західна Україна, еміграція.

З відновленням незалежності України розпочався новий етап у розвитку української історичної біографістики, який характеризується помітним зростанням інтересу науковців до незаслужено забутих діячів української історії, політиків, громадських діячів. До непересічних особистостей та активних діячів національного руху належить постать Володимира Кохана (1898 – 1966).

Костишин Роман Степанович, здобувач відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (м. Львів).

© Костишин Р. С., 2021

В українській і зарубіжній історіографії постать В. Кохана залишається малодослідженою. У наукових і науково-популярних студіях переважали уривчасті характеристики його діяльності. Формування громадсько-політичних поглядів, парламентська діяльність, праця в еміграції залишаються, в основному, поза увагою дослідників. В історіографічному дискурсі переважає інформація про нього як члена Фронту національної єдності. Зокрема, у передмові до видання «Дмитро Паліїв. Життя і діяльність. 1896 – 1944» (Львів, 2007) Василь Верига зауважив, що в липні 1933 р. Дмитро Паліїв «разом із Володимиром Коханом і Миколою Шлемкевичем організував нову українську легальну націоналістичну партію Фронт національної єдності (ФНЄ), яка боролася проти т. зв. Нормалізації, що її провадило УНДО, і проти тактики терору ОУН» (Верига, 2007: 5). Наталія Іщук-Пазуняк у статті «Дмитро Паліїв – громадсько-політичний діяч і публіцист. 1920–1939 роки» відзначила його важливу роль у створенні та діяльності ФНЄ (Іщук-Пазуняк, 2007: 27).

М. Кугутяк (Кугутяк, 2002), І. Соляр (Соляр, 2011) звертають увагу на діяльність В. Кохана в УНДО, його парламентську діяльність у польському сеймі та сенаті. Значна увага постаті В. Кохана приділяється у чотиритомнику «Надбужанщина» (Надбужанщина, 1986; Надбужанщина 1989; Надбужанщина 1994). Аналізуючи суспільно-політичне і економічне життя краю, Т. Чубатий виділяв Сокальський повіт як один з найактивніших і національно свідомих. Він згадав «кадру вироблених селян-патріотів, що дотримували кроку інтелігенції, а не раз перевищували її як в ідейності, так і в культурній поведінці»: Володимира Кохана з Тудоркович, Костя Мигалья із Себечева, Костя Загороду з Довжнева, Миколу Голяра з Угринова та ін. (Надбужанщина, 1986: 268–272).

У статті «Національне відродження Сокальщини в 1920-х роках» В. Максимець відзначив вплив політичних діячів, зокрема В. Кохана, на піднесення національної свідомості повіту (Надбужанщина, 1986: 214). У розвідці Ю. Шепаровича «Окружний союз кооператив у співпраці з філією товариства «С.Г. (Сільський господар – авт.)» у Сокалі». В. Кохана поряд з О. Ріпецьким, о. І. Кашубинським, Б. Чайковським, о. Є. Треш-невським названо «живим бастионом, об який розбивалися всі противні хвилі міжвоєнного шляхетсько-польського лихоліття» (Надбужанщина, 1986: 263).

Я. Гура описав проведення «паціфікаційної акції» 1930 р. в Сокальському повіті, що розпочалася 27 вересня з Сокаля та сіл Пархач і Сілець. Каральну акцію виконував 2-й ескадрон 6-го полку кавалерії, який розташовувався в Жовкві. Від 5 до 9 жовтня 1930 р. вона проводилася в рідному селі В. Кохана – Тудорковичах. Обшуки проведено в господарствах Івана Робака, Семена Гулиди, Павла Сидора і Павла Кодана. «...Але найбільшого знищення завдали вони хазяйству Семена Кохана – батька колишнього посла до польського сейму, Володимира Кохана, – зауважив автор, – вони знищили обстановку в хаті, запаси в коморі та на подвір'ї, збіжжя і пашню вояки брали зі стодоли і кормили своїх коней» (*Надбужанищина, 1986: 300*). С. Волинець вважав, що В. Кохан належав до молодшого покоління передвісників і творців Листопадового Зриву. «Обдарований природою організаційним талантом, – підкреслював дослідник, – і маючи в своїх жилах гін до провідництва, він на цілий ріст виріс шойно після закінчення Першої світової війни» (Волинець, 1965: 283).

Джерельною основою статті є матеріали преси, спогади Івана Кохана (сина Володимира) та тогочасних політиків. Зокрема, І. Кедрин у спогадах згадав факт виходу В. Кохана з УНДО і УПР: «Екзекутива УНДО на своєму засіданні 6 липня 1933 р. в приязності Президії Української Парламентарної Репрезентації припинила Палієва у членських правах. Центральний Комітет УНДО з 15 липня 1933 р., затвердивши постанову Екзекутиви, виключив Дмитра Палієва з УНДО. Посол Володимир Кохан і заступник члена ЦК Петро Постолук проголосили свою солідарність з Палієвим і виступили з УНДО. Василь Мудрий проголосив у «Ділі» велику передову статтю на першій сторінці "На чисті води" з вирахуванням прогріхів Палієва, при чому згадав там і кампанію Палієва проти статей Кедрина у «Ділі». Але ані Палієву, ані названим двом громадянам та історія у суспільстві не пошкодила. Відомо, що Володимир Кохан, який зрікся посильського мандату, отриманого від УНДО, згодом став надзвичайно активним і позитивним директором канцелярії КУК у Вінніпегу, творчим співорганізатором I Світового Конгресу Вільних Українців» (*Кедрин, 1976: 200*).

В. Кохан народився 4 грудня 1898 р. в с. Нисмічі Сокальського повіту. Родина Коханів переїхала до Тудоркович, коли Семен Кохан купив господарство Вавринюків, які виїхали до Канади

1913 р. «Це велике господарство із просторими будинками і гарним садом було місцем, де виростала Стеля Стечишин (з дому Вавринюк), де Семен виховав сімох синів і де я провів свою ранню молодість» (*Надбужаничина, 1994: 636*).

Після закінчення народної школи в рідному селі, навчався у філії Львівської академічної гімназії, де в цей період викладали відомі українські педагоги С. Томашівський, І. Зілінський, С. Белей, Ф. Колесса, Ю. Гірняк, Л. Турчин, В. Пачовський та ін. Першу світову війну він зустрів на шкільній лавці. Після призову і короткого військового вишколу В. Кохана направлено на італійський фронт. Після розпаду Австро-Угорської імперії, він повернувся до Західної України, вступив до лав Галицької армії (ГА), в ранзі хорунжого брав участь у польсько-українській війні 1918 – 1919 років, поранений.

Після закінчення польсько-української війни 1918-1919 років повернувся до рідної Сокальщини. Не сприймаючи польської окупації, зосередився на організації культурно-освітнього та економічного життя в краю. У статті С. Романіва «Революційна Сокальщина в моїх спогадах» (*Надбужаничина, 1989: 108*) схарактеризовано початки утворення Української військової організації (УВО) в цьому повіті. За його словами, першим ініціатором і організатором УВО на Сокальщині був колишній старшина Галицької армії М. Мельничук – кооперативний ревізор (чи інструктор) із с. Винники біля м. Белз, працював у системі Ревізійного союзу українських кооперативів (РСУК). Саме він сформував таємне ядро УВО з ветеранів УГА в Сокальському повіті: Володимир Кохан – кооператор з с. Тудорковичі, Володимир Матвіяс – син пароха з с. Яструбичі, Кость Мигаль – громадський діяч з с. Себечів (*Надбужаничина, 1989: 108*). Виникнення і розбудова підпільної військової організації пожвавила українське суспільно-політичне життя в краї. УВО заявила про себе протестаційними акціями проти дій польського уряду, що мали на меті поширити на край загальнопольську адміністрацію.

1923 р. група членів УВО розпочала кроки щодо створення легальної організації, що згодом оформилась як Українська партія національної роботи (УПНР) (для її членів, утаємничених у суть цієї організації, її називали Українська партія національної революції). За словами історика М. Швагуляка, УПНР «не стала тривким і дієвим фактором українського політичного життя» (Швагуляк,

2000: 410). У 1923 р. вони почали видавати свій орган – журнал «Заграва», до проводу партії обрано посла С. Підгірського (голова), Д. Донцова (секретаря), членами керівництва стали В. Кузьмович, Д. Паліїв, О. Луцький. Важливу роль у цій партії відігравали В. Кохан, О. Левицький, Р. Сушко, І. Кедрин-Рудницький, М. Рудницька і Я. Цурковський. Була це спільна Галицько-Волинська партія націоналістичного напрямку.

У 1926 р. став директором «Українського банку» в Сокалі, а згодом головою Надзірної ради Окружного союзу кооперативів у Сокалі. Водночас розпочав свою політичну діяльність в Українському національно-демократичному об'єднанні (УНДО). Ймовірно поштовою до вступу в УНДО стало віче в Сокалі 9 квітня 1926 р., організоване повітовим комітетом партії за участю представників ЦК Д. Паліїва, В. Целевича і С. Хруцького (*Вічевий рух, 1926*). Вже 13 травня 1926 року В. Кохан взяв участь в обговоренні проекту Програми УНДО. В інформації «Діла» стверджено, що «селянин Кохан Володимир боронить проекту програми і заявляє від селянства, що земля може перейти до рук селян тільки без викупу» (*Народній Комітет, 1926*).

Син В. Кохана – професор Іван Кохан, – згадував одне з віч у 1927 р. в Сокалі на підтримку кандидатів на послів польського сейму і сенату: «Дідунь (Семен Кохан – авт.) пропхався зі мною до високої трибуни, звідки промовці виголошували свої промови, і висадив мене на плятформу до батька, який посадив мене біля себе. Мені подобалося, що помімо тих тисяч голів, які я бачив з трибуни, мій батько зайнявся мною так, якби коло нас нікого й не було. В дитячій голові зродилося почуття, що мій батько є доброю людиною, коли в такій складній ситуації присвячує мені так багато уваги. В дорослому віці моя думка про доброту й уважливість батька до людей не змінилася; я бачив, як у тяжких для батька ситуаціях він стрічав людей з теплою усмішкою і їхні проблеми вповні займали його увагу».

С. Романів з'ясував обставини висунення В. Кохана кандидатом у послы до польського сейму від виборчого списку УНДО на виборах 1928 р. На його думку, в період виборчої кампанії керівники УНДО вели переговори з лідерами УВО (очевидно посередником виступав Д. Паліїв – авт.) для спільної консолідованої акції на виборах. Йшлося про роботу серед виборців краю щодо участі у виборах і можливість обрання українських діячів послами.

Д. Паліїв запевнив керівництво УНДО, що УВО підтримає таємно цей план, але за однієї умови – керівництво УНДО поставить у визначених округах у виборчий список тих кандидатів, яких він визначить. У Сокальщині Д. Паліїв запропонував до виборчого списку кандидатури В. Кохана, В. Матвіяса і К. Мигаля, попри те, що головою повітового комітету УНДО працював відомий громадсько-політичний діяч О. Ріпецький і, логічно, він мав очолювати виборчий список. Проте домовленості були дотримані – список затверджено у редакції Д. Паліїва. Як згадував С. Романів, «В. Кохан не міг рівнятися популярністю в народі з д-ром Ріпецьким та й під час виборчої кампанії на мав часу спопуляризувати себе у цій виборчій окрузі, бо працював скарбником у споживчо-збутовій кооперативі, а тим часом його виборча округа охоплювала не тільки Сокальський повіт, але й також прилеглі повіти. Все ж таки, оскільки його прізвище було перше на виборчому списку, В. Кохан переміг на виборах» (*Надбужаничина, 1994: 634–635*).

30 квітня 1928 р. відбулося посольське справоздавче віче в залі Народного Дому в Раві-Руській за участю близько 800 представників 68 громад Равського, Угнівського і Немирівського судових округів. Віче відкрив голова ПНК Л. Данилович, головоючим обраний о. Й. Чехович. На віче прибули послы І. Ліщинський, В. Кохан і сенаторка О. Кисілевська. Посол В. Кохан у своєму виступі накреслив план діяльності політичної організації в повіті. Після промов присутні виголосили послам інтерпеляції в справі непорядків і зловживань місцевої влади і вимог до уряду. На інтерпеляції відповів посол В. Кохан, після чого о. Й. Чехович завершив віче (*Вічевий рух, 1928*). Відзначимо, що перед цим вічем відбулися довірочні збори жіноцтва Равського повіту, скликані Союзом Українок в Раві-Руській. Присутніх було понад 100 жінок. Справу організації жіноцтва реферувала сенаторка О. Кисілевська.

1 липня 1928 р. завдяки повітовій організації УНДО в Любачеві відбувся повітовий народний з'їзд, на який запрошено голову партії і УПР Д. Левицького, сенаторку О. Кисілевську і посла В. Кохана (*Вічевий рух, 1928*). Віче за участю понад 1000 людей відкрив голова Повітового комітету С. Ардан короткою промовою, в якій привітав українських послів і розповів про їх працю в сеймі. Збори вислухали з великим зацікавленням популярний виклад В. Кохана про сеймові справи, зловживання під час виборів і складне економічне становище українського селянства в Західній

Україні. Як третій бесідник промовив голова Українського Клубу Д. Левицький, «привитаний невмовкаючими оплесками присутніх». Він схарактеризував політичну тактику УПР та діяльність послів та сенаторів у комісіях сейму і сенату. З великим захопленням вислухала зібрана спільнота реферат Д. Левицького (*Дописи. Любачівщина, 1928: 4*).

У період парламентських «вакацій» В. Кохан відвідував повітові партійні осередки із звітами про діяльність на парламентській ниві, на яких обґрунтовував закономірності партійної лінії «негації» Польської держави, розтлумачував особливості голосування УПР по кожному із законопроектів, відповідав на «незручні» питання опонентів.

Так, у липні 1929 р. посол В. Кохан завершував визначену Повітовим Народнім Комітетом Сокальщини програму проведення районних віч. Він, зокрема організував 11 липня 1929 р. повітове віче в Белзі, 28 липня – районове віче в Боратині, 4 серпня – віче в Городиловичах (*На організаційному фронті, 1929: 2*).

Додамо, що кожного року В. Кохан брав участь у вшануванні героїв визвольних змагань за незалежність України. У 1929 р., у десятиліття «великих днів», 18 серпня організовано вшанування загиблих воїнів УГА. У липні 1929 р. (за місяць до цієї події) створено окремих комітет, який займався підготовкою свята і видав друком відповідну відозву до громадянства. За участю сімох священників «відправлено в год. 10 торжественну Службу Божу». На могилі, прибраній вінцями, відправлено панахиду з відчитанням імен полеглих у визвольних змаганнях з Угнівщини. Через село урочистою ходою пройшли делегації українських установ і організацій Угнівщини з 50 вінками з відповідними написами, хори з кількох місцевостей і кількатисячний здвиг народу з Угнівщини. Після панахиди на могилах виголосив промову о. Корнило Кузик з Махнова. Від УПР виголосив зворушливу промову посол В. Кохан (*На виборчому фронті, 1928: 3*).

У серпні 1929 р. В. Кохан відправився до с. Павловичі (на Холмщині), оскільки місцеві мешканці повідомляли про руйнування церкви. Будучи на місці події, він телеграфічно повідомляв: «В селі Павловичах, грубешівського повіту, на Холмщині сталась жалю гідна, нечувана в ХХ столітті подія, що доглибини душі мусить вразити кожную людину. Там зневажено в негідний і некультурний спосіб релігійні почування населення та поповнено святотацтво

на тамошній православній церкві. Хід подій такий: Дня 29 липня ц. р. група людей, не легітимуючись перед ніким і не виказуючись ніякими припорученнями, на очах нижчих органів поліції вдерлась силоміць до церкви в Павловичах та сокирами, долотами і пилками знищила цілковито все її внутрішнє урядження, а то: старовинні образи, статуї, іконостас і все інше. Співаючи потім сороміцькі пісні та кидаючи на адресу вірних, що збіглися з поля, всякі прокльони, ця шайка святотатців перевела ще культурнішу роботу, бо розвалила цілу церкву» (*Руйнування одної церкви, 1929: 5*).

В. Кохан відзначав, що «церква в Павловичах, одна з найстарших на Холмщині, а може і на всіх наших північних землях, мала численні цінні пам'ятки старовини, які підпали знищенню. Все населення села, стероризоване та прибите, глядить з розпукою на руїни храму, що мав, як кажуть, 345 літ, і жде рятунку та помочі. Цілими днями й ночами жіноцтво клячить на руїнах святині і плаче. Богато споміж селян, а особливо споміж жінок, що намагалися боронити церкву від руїни, побито, так, що деякі з них поважно недужі».

Водночас В. Кохан провів у с. Павловичі справоздавче віче, «яке протягнулося до пізньої ночі, а в якому взяли участь селяни, господарі й господині з дітьми з Павлович і селяни з сусідніх сіл як Гунятин, Нисмич і Ниновичі... Було це одно з найчисленіших віч, які він останніми часами відбував» (*Руйнування одної церкви, 1929: 5*).

У той же момент як секретар ЦК УНДО В. Кохан взяв участь у засіданні Центрального комітету партії 5 жовтня 1929 р., на якому обговорювалося загальне становище українських земель у складі Польщі (*Українське Національно-Демократичне Об'єднання до українського громадянства, 1929: 1*). ЦК УНДО звернувся до українського громадянства із закликом до консолідації: «Працю на громадянській ниві мусимо збільшити. Організацію на всіх полях мусимо скріпити. Національну солідарність мусимо затіснити. Міжпартійні міжусобиці і особисті непорозуміння – там, де вони ще є мусять уступити місця солідарній, на взаїмнім довірю опертій праці. Конечність цього вимагає. Теперішній момент це наказує». Крім В. Кохана це коротке звернення підписали голова партії Д. Левицький, Г. Тершаковець, о. Л. Куницький, В. Целевич, С. Хруцький, Л. Макарушка (*Українське Національно-Демократичне Об'єднання до українського громадянства, 1929: 2*).

У квітні 1930 р. В. Кохан відвідав практично усі населені пункти Володимирщини. Разом з членами повітового Комітету Ю. Бундою і С. Сасаєм та уповажненим на коритницьку гміну п. Ругером провели низку нарад. 15 квітня – 1 травня відбулися наради в селах: Охнівка, Руда, Мокрець, Туропін, Блаженик у Вербській гміні і в селах: Стенжаричі, Никитичі, Коритниця, Ішів, Кладні, Мосур, Заболоте і Ворчин у Коритницькій гміні. «Наради пройшли серед великого зацікавлення зібраних, прихильників Українського Нац.-Дем. Об'єднання. Треба надіятися, що ці наради вплинуть дуже додатньо на скріплення українського національного життя у Володимирському повіті. Крім загальних нац. справ обговорено на нарадах також різні технічні справи у зв'язку з виборами», – констатували учасники віч (*3 передвиборчого руху на Волині, 1930: 4*).

Журналісти «Діла» відзначали, що «населення всюди широко вітає представника Української Парл. Репрезентації в особі посла В. Кохана і ставиться до нього з повним довір'ям і пошаною. Треба дійсно радіти, що наш повіт мав щастя дістати такого доброго організатора, яким є посол В. Кохан. У тих двох днях товаришиви послів В. Коханові представник з Володимира п. Юхим Бунда».

В той же час 1930 р. став для В. Кохана як посла польського сейму часом арештів – його було арештовано в Грубешові за захист українських православних церков на Холмщині. «В тім часі в мою пам'ять, – згадував син, – вбився запах фенолю, яким смерділа батькова білизна, яку привозили з львівської в'язниці «Бригідки» до прання вдома. Запах того дезинфекційного препарату був для мене першим поштовхом для дитячих роздумів про «злих поляків» і «добрих українців». Арешт він відбував у львівській тюрмі. Незважаючи на арешт, виборці його округи на парламентських виборах 1930 року знову обрали послом до польського сейму, висловивши йому своє довір'я як відповідальному політику. Відповідну кандидатську згоду В. Кохан підписав, сидячи в тюрмі (*3 передвиборчого руху на Волині, 1930: 4*).

Гострі ідеологічні дискусії на IV з'їзді УНДО (1932) спровокували розкол у партії. В. Кохан спільно з Д. Паліївим, критикуючи автономістські тенденції в УНДО, вийшли з партії 12 липня 1933 р. Через тиждень, – 19 липня ц. р., В. Кохан зрікся свого посольського мандату. За словами С. Волинця, «це був перший і мабуть єдиний випадок в історії українських парламентаристів у різних займанщинах, що посол зрікся свого мандату, не погоджуючись із зміною політичної лінії партії, з рамені якої він був вибраний до парламенту»

(Волинець, 1965: 285). Зокрема, І. Кедрин у спогадах описав факт виходу В. Кохана з УНДО і УПР: «Екзекутива УНДО на своєму засіданні 6 липня 1933 р. в приявності Президії Української Парламентарної Репрезентації припинила Палієва у членських правах. Центральний Комітет УНДО з 15 липня 1933 р., затвердивши постанову Екзекутиви, виключив Дмитра Палієва з УНДО. Посол Володимир Кохан і заступник члена ЦК Петро Постолюк проголосили свою солідарність з Палієвим і виступили з УНДО. Василь Мудрий проголосив у «Ділі» велику передову статтю на першій сторінці "На чисті води" з вирахуванням прогріхів Палієва, при чому згадав там і кампанію Палієва проти статтей Кедрина у «Ділі». Але ані Палієву, ані названим двом громадянам та історія у суспільстві не пошкодила. Відомо, що Володимир Кохан, який зрікся посольського мандату, отриманого від УНДО, згодом став надзвичайно активним і позитивним директором канцелярії КУК у Вінніпегу, творчим співорганізатором I Світового Конгресу Вільних Українців» (Кедрин, 1976: 200).

Можемо ствердити, що В. Кохан як прихильник націоналістичної доктрини на початку 1930-х років пройшов глибоку світоглядну кризу. Організаційний розрив з УНДО змусив групу Д. Палієва загалом шукати власний шлях у національній політиці. У «Новому часі» від 19 липня 1933 року, поряд із заявою Д. Палієва, В. Кохана і П. Постолюка про вихід із партії, містилася редакційна стаття під красномовним заголовком «До нового життя». Її автор, правдоподібно, сам Д. Палієв, заявляв про початок «праці над творенням нових вартостей» та висував як її головне завдання відновлення «єдиного національного фронту» (*До нового життя, 1933*).

Після виступу з УНДО і УПР В. Кохан приєднався до «Ідеологічної групи «Нового Часу», яку очолював тодішній редактор цього часопису Дмитро Палієв. 1 листопада 1933р. оголошено про створення Фронту національної єдності (далі – ФНЄ). Про це повідомив новий суспільно-політичний часопис «Перемога», який опублікував тези новозаснованого об'єднання за підписом організаційної комісії ФНЄ. Виділяючись організаційними здібностями, В. Кохан увійшов до організаційної комісії ФНЄ, яка складалася з п'яти осіб. Ця комісія опрацювала статут ФНЄ, що складався з десяти пунктів. Головною у цьому статуті стала теза: «Провід мусить бути явний, члени і прихильники ФНЄ мусять знати, хто ними проводить і хто є відповідальний». Цій тезі В. Кохан залишився вірний у всіх наступних етапах свого життєвого шляху, навіть тоді, коли працював в інших організаціях.

Процес становлення ФНС затягнувся майже на три роки. У цей час особлива увага зверталася на обґрунтування ідеологічних підстав нової течії організованого націоналізму, що з волі фундаторів дістав назву «творчого». На шпальтах «Перемоги», яка стала ідеологічним органом ФНС, з'явилася ціла низка статей на цю тему. Їх автори критикували націоналізм оунівського типу, який іменували «охлократичним», а його політику характеризували як «повне програмове звихнення української націоналістичної ідеї» (*Звихнення одної ідеї, 1934*). Ставлячи за мету створення єдиного націоналістичного проводу і консолідацію під його керівництвом усіх сил народу на ґрунті творчого націоналізму, лідери ФНС покликалися на досвід націоналістичних рухів в Італії та Німеччині, які намагалися наслідувати.

На I конгресі ФНС, який відбувся 20 вересня 1936 року, підбито підсумки ідеологічно-пропагандистської підготовки і закладено організаційні основи об'єднання. В. Кохан виголосив організаційний реферат. У звіті про цей Конгрес тижневик «Батьківщина» зауважив: «В. Кохан знайомив учасників Конгресу з конституцією ФНС. Він докладно пояснював окремі точки статуту й організаційного правильника. Він казав, що організація ФНС, це ті береги, що ними мала бути охоплена пливка течія життя українського народу й ті береги мали надати їй бігові простий і певний напрям до досягнення спільної й святої всім українцям мети» (*Батьківщина, 1936*). На цьому Конгресі В. Кохана обрано членом керівного органу ФНС – Політичної колегії, де він виконував обов'язки референта організаційних справ. Під його керівництвом розширив ФНС свою організаційну сітку в краї – Дружини ФНС, об'єднані в області, організовано у всій Галичині.

Вибух Другої світової війни зупинив діяльність ФНС, як й інших легальних українських партій Західної України. В. Кохан із своєю родиною емігрував на захід і осів у Кракові, де розпочався черговий етап його життя – на еміграції.

Використані посилання

- Батьківщина.* (1936). 28 вересня.
Верига В. (2007). Передмова. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність. 1896–1944: збірник праць і матеріалів.* Львів. С. 5–10.
Вічевий рух. Віче УНДО в Сокалі. (1926). *Діло.* 13 квітня.
Вічевий рух. Справоздавче віче в Раві Руській. (1928). *Діло.* 18 червня. С.2.
Волинець С. (1965). Володимир Кохан. *Передвісники і творці Листопадового зриву. Західньо-українські громадські і політичні діячі.* Вінніпег. С. 283.

- До нового життя. (1933). *Новий час*. 19 липня.
- Дописи. Любачівщина. (1928). *Діло*. 14 липня. С. 4.
- З передвиборчого руху на Волині. (1930). *Діло*. 13 травня. С. 4.
- Звихнення одної ідеї. (1934). *Перемога*. № 13.
- Ішук-Пазиняк Н. (2007). Дмитро Паліїв – громадсько-політичний діяч і публіцист. 1920–1939 роки. *Дмитро Паліїв. Життя і діяльність. 1896–1944: збірник праць і матеріалів*. Львів. С. 27.
- Кедрин І. (1976). *Життя-події-люди. Спомини і коментарі*. Нью-Йорк. 724 с.
- Кугутяк М. (2002). *Українська націонал-демократія. 1918–1939*. Київ – Івано-Франківськ. Т. 1. 465 с.
- На виборчому фронті. Передвиборчий підготовчий рух у краю. (1928). *Діло*. 3 лютого. С. 3.
- На організаційному фронті. Сокальщина. (1929). *Діло*. 1929. 09 серпня. С. 2.
- Надбужанщина. Сокальщина, Белзчина, Радехівщина, Камінецьчина, Холмищина і Підляшшя. Історико-мемуарний збірник*. (1986). Т.1. Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто. 962 с.
- Надбужанщина. Сокальщина, Белзчина, Радехівщина, Камінецьчина, Холмищина і Підляшшя. Історико-мемуарний збірник*. (1989). Т. 2. Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто. 952 с.
- Надбужанщина. Сокальщина, Белзчина, Радехівщина, Камінецьчина, Холмищина і Підляшшя. Історико-мемуарний збірник*. (1994). Т.3. Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто. 736 с.
- Народній Комітет. Хід нарад і дискусій. (1926). *Діло*. 16 травня.
- Руйнування одної церкви. (1929). *Діло*. 9 серпня. С. 5.
- Соляр І. (2011). *Зовнішні орієнтації національно-державницьких партій Західної України (1923–1939)*. Львів. 354 с.
- Українське Національно-Демократичне Об'єднання. До українського громадянства. (1929). *Діло*. 10 жовтня. С. 2.
- Швагуляк М. (2000). Національно-політична діяльність Дмитра Паліїва у міжвоєнний період. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. Львів. Вип. 7. С. 404–428.

References

- Destruction of one church. (1929). *The Deed*. August 9. P. 5 (ukr).
- Distortion of one idea. (1934). *Victory*. № 13 (ukr).
- From the election movement in Volhynia. (1930). *The Deed*. May 13. P. 4 (ukr).
- Ishchuk-Pazyniak N. (2007). Dmytro Paliiv is a public and political figure and a publicist. 1920–1939. *Dmytro Paliiv. Life and activity. 1896–1944: collection of works and materials*. Lviv. P. 27 (ukr).
- Kedryn I. (1976). *Life-events-people. Memories and comments*. New York. 724 p. (ukr).
- Kuhutiak M. (2002). *Ukrainian national democracy. 1918–1939*. Kyiv–Ivano-Frankivsk. T. 1. 465 p (ukr).
- Motherland*. (1936). September 28 (ukr).
- Nadbuzhanschina. Sokal region, Belz region, Radekhiv region, Kamianka region, Kholm region and Pidlassia region. Historical and memoir collection*. (1986). Vol. 1. New York – Paris – Sydney – Toronto. 962 p (ukr).
- Nadbuzhanschina. Sokal region, Belz region, Radekhiv region, Kamianka region, Kholm region and Pidlassia region. Historical and memoir collection*. (1989). Vol. 2. New York – Paris – Sydney – Toronto. 952 p (ukr).
- Nadbuzhanschina. Sokal region, Belz region, Radekhiv region, Kamianka region, Kholm region and Pidlassia region. Historical and memoir collection*. (1994). Т.3. New York – Paris – Sydney – Toronto. 736 p (ukr).

On the electoral front. Pre-election preparatory movement in the region. (1928). *The Deed*. February 3. P. 3 (ukr).

On the organizational front. Sokal region. (1929). *The Deed*. 1929. 09 August. P. 2 (ukr).

People's Committee. The course of meetings and discussions. (1926). *The Deed*. May 16 (ukr).

Posts. Lyubachiv region. (1928). *The Deed*. July 14. P. 4 (ukr).

Shvahuliak M. (2000). *Dmytro Paliiv's national and political activity in the interwar period. Ukraine: cultural heritage, national consciousness, statehood*. Lviv. №. 7. P. 404–428 (ukr).

Soliar I. (2011). *External orientations of the national-state parties of Western Ukraine (1923–1939)*. Lviv. 354 p (ukr).

To a new life. (1933). *New time*. July 19 (ukr).

Ukrainian National Democratic Union. To Ukrainian citizenship. (1929). *The Deed*. 10 October. P. 2 (ukr).

Veryha V. (2007). Preface. *Dmytro Paliiv. Life and activity. 1896–1944: collection of works and materials*. Lviv. Pp. 5–10 (ukr).

Viche movement. Reporting Chamber in Rava Ruska. (1928). *The Deed*. June 18. P. 2 (ukr).

Viche movement. UNDO Chamber in Sokal. (1926). *The Deed*. April 13 (ukr).

Volynets S. (1965). Volodymyr Kokhan. *Precursors and creators of the November Disruption. Western Ukrainian public and political figures*. Winnipeg. P. 283 (ukr).

Kostyshyn R.

VOLODYMYR KOKHAN – MILIRATY MAN, PUBLIC FIGURE, POLITICIAN (1920s – 1930s)

The main directions of Volodymyr Kokhan's public and political activities in the 1920–1930s are analyzed through the prism of socio-political processes in the region. Attention is focused on the features of the formation of his worldview. V. Kokhan's expressive national and patriotic consciousness was based on family values and was laid down by educational and public institutions of Halychyna, which carried out active awareness-raising work among the Ukrainian people of the region. The politician's contribution to the activity of the Ukrainian Military Organization (UMO) is considered, his circle of like-minded people is singled out, among them - the future leaders of the national-state parties and national-cultural organizations of Halychyna. While in the UMO during the national liberation struggle, the Polish-Ukrainian war of 1918–1919, he made considerable efforts to protect the national, cultural, and socio-political rights of Ukrainians in Halychyna. In the mid-1920s, as a member of the Ukrainian Party of National Labor (UPNR), he was one of the active supporters of the Ukrainian National Democratic Alliance (UNDA).

The well-known politician's organizational and political work is characterized; specific examples show the struggle of one of the Ukrainian national democracy leaders for raising the national consciousness of the Ukrainians of Halychyna. Through V. Kokhan's political biography's prism, the complex intertwining of political, social, and national aspects of the Ukrainian socio-political movement in the period is shown. The parliamentary work of V. Kokhan in the highest legislative body of Poland is outlined. Since 1928, party activity became secondary for one of the leaders of the National Democrats, comparing to parliamentary work. Emphasis is placed on organizational achievements in the National Unity Front (NUF).

Keywords: Volodymyr Kokhan, socio-political activities, Western Ukraine.